

BT Innsikt er en blogg hvor forskere selv publiserer artikler om egen forskning og aktuelle temaer

Plagiat – er det så ille?

✂ **Publisert:** 2015-10-29 05:00 **Sist oppdatert:** 2015-10-28 22:27

FORFATTER:

Ole Bjørn
Rekdal

For noen år siden kjøpte jeg en bok, begynte å lese, og fant fort ut at forfatteren hadde plagiert side opp og side ned fra doktorgradsavhandlingen min – helt uten kildehenvisning eller anførselstegn. Jeg ble kry som en hane.

Plagiat beskrives ofte som en akademisk dødssynd. Men hvorfor er det så ille? Er det ikke dette akademikere gjør hele tiden, plukker ting fra andre og setter det sammen til nye byggesteiner som vi graverer inn vårt eget navn på?

Det avgjørende skillet mellom god kunnskapsformidling og grovt plagiat koker som regel ned til et svært enkelt lite spørsmål: Er kildehenvisningen der?

Tyveri og juks

Når en akademiker utelater en kildehenvisning som burde vært der, skjer flere ting på en gang.

Forfatteren kommer i en situasjon hvor han ikke lenger låner eller bygger på andres ideer eller formuleringer, men regelrett knabber dem, i tråd med den latinske roten til ordet plagiat: «å kidnappe». Ved å utelate en kildehenvisning later vi som om vi har produsert noe som er laget av helt andre.

Når tyvgodset brukes i en eksamensoppgave eller en annen type tekst som gir kreditt, får handlingen et annet aspekt, som *juks*. Er det vellykket, kan man svindle til seg gode karakterer eller publikasjonspoeng. Men blir det oppdaget kan det få alvorlige konsekvenser.

Elektroniske gapestokker

Studenter kan bli utestengt fra utdanningssituasjoner, og akademikere i toppstillinger har opplevd å få sparken - med full mediedekning - flere tiår etter at plagiatet fant sted. Andre plasseres i livsvarige elektroniske gapestokker av tidsskriftene som ble lurt til å publisere en artikkel basert på plagiat. For ti år siden ble det avdekket plagiat i en artikkel publisert i Tidsskrift for Den norske legeforening, og artikkelen ligger fortsatt åpent tilgjengelig, med fullt navn på de 11 (!) medforfatterne og en påskrift i røde bokstaver om at artikkelen er trukket tilbake.

Forfatteren som plagierte fra meg hadde bl. a. knabbet den delen av avhandlingen som oppsummerte de viktigste konklusjonene jeg mente å kunne trekke på grunnlag av ca. 10 års forskning. Han fikk seg en doktorgrad og en flott akademisk publikasjon basert på arbeid og formuleringer han fremstilte som sine egne, men som i realiteten i stor grad var utført av en lang rekke andre, inkludert meg selv. Juks ja, men er dette «tyveri»?

shutterstock_181503239

Hvor er offeret?

Jeg hadde i alle fall ikke følelsen av å ha blitt frastjålet noe. Akademikere blir ofte henrykte når de ser at noen ikke bare har lest, men også brukt det de har skrevet. Vi publiserer tekster nettopp med dette for øye, at de skal brukes av andre for å bygge kunnskap videre. Men kildehenvisningen *må* være der, og grunnen til det er ikke først og fremst at det er så forbasket viktig å plassere æren hvor den hører hjemme.

Jeg følte meg altså mer kry enn forulempet der jeg satt og leste min egen tekst i en bok jeg hadde betalt over 600 kroner for. Men det finnes likevel ofre i slike saker. Forlaget hadde i dette tilfellet god grunn til å føle seg lurt, og man kan spekulere i det vide og brede om uheldige konsekvenser av å ansette en person med kompetanse på klipp-og lim, men kanskje ikke på så mye mer enn akkurat det.

Konsekvensene av akademisk plagiat kan imidlertid bli langt mer alvorlig enn dette.

Dokumentasjonsprinsippet

Når plagiat omtales er det ofte disse ordene som opptrer: «juks», «tyveri», «manglende kreditering» eller «brudd på opphavsrett». De brukes stort sett på samme måte uavhengig av om det er snakk om et kunstverk, en avisartikkel eller et akademisk arbeid som plagieres. Det som svært ofte drukner i skandaleoppslagene er at akademisk plagiat *i tillegg* innebærer brudd på et grunnleggende prinsipp for vitenskapelig virksomhet.

Vitenskap handler om å produsere mest mulig sann kunnskap, og for å nærme seg dette idealet er det viktig at man dokumenterer og legger til rette for at påstander kan granskes

eller etterprøves. En akademisk kildehenvisning dreier seg altså om noe langt mer enn opphavsrett eller at man på død og liv skal «ære den som æres bør».

En akademisk kildehenvisning er en *adresse*, og når den mangler frarøves leseren muligheten til å kunne oppsøke kilden for å vurdere pålitelighet, sjekke alternative tolkningsmåter eller kanskje bare undersøke om det er enda mer å lære fra kilden som er oppgitt.

De største katastrofene skjer når tvilsomme eller feilaktige påstander plagieres. Nye interesserte lesere vil da finne to tilsynelatende helt uavhengige bidrag som bekrefter og styrker hverandre. I en slik situasjon er det helt naturlig å la seg overbevise om at noe er sant og solid, selv om det rent faktisk er riv ruskende galt.

Det er ille det.

akademisk kildebrukplagiat

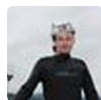
Innleggsnavigasjon

← Ordsky for lokale fakta Kunsten å bygge muskler →

0 Innspel BT Forskning

 Ole Bjørn Rekdal ▾ Recommend 7 Del

Sortér etter beste ▾

Begynn ordskiftet...

Ver den første til å skrive eit innspel.

ØG PÅ BT FORSKNING

KVA ER DETTE?

Effekten av lekser

11 innspel • for 3 måneder sidan

Christian Olsen — Hvis skolen ikke fungerer så hjelper det vel ikke å skyve ansvaret over på foreldrene?

Hva skal vi med historien?

1 innspel • for 13 dagar sidan

Roger Torgersen — Perfeksjon oppnås med repetisjon inntil perfeksjonisme er et resultat av ...

Prøv deg som hjerneforsker

1 innspel • for 3 måneder sidan

knuckletown — Spill og læring. Det er mye man kan lære om man har tilgang til et verktøy som lar deg ...

Betal nok eller ikke betal i det hele tatt

4 innspel • for 4 dagar sidan

Jan Johansen — Én undersøkelse med 190 unger gir overhodet ingen holdbar grunnlag for å ...

 Ting Legg til Disqus på sida di [Add Disqus](#) [Add](#) Personvern

Forfatter

Ole Bjørn Rekdal

Tweets

Follow

BT Innsikt @BTinnsikt 27 Jan
20 år etter bystyret stemte for bilfri Bryggen kjører bilene fortsatt, skriver @OeysteinBoenes fra @MDGBergen bt.no/article/bt-353...
Show Summary

BT Innsikt @BTinnsikt 25 Jan
Fremtidens næringsliv blir neppe så spektakulært som noen vil ha oss til å tro, skriver @HiB-professor @StigSjak disq.us/93figr
Expand

BT Innsikt @BTinnsikt 24 Jan
Å ikkje toppe er ikkje det same som at alle skal spele like mykje, skriv @UiB professor Steinar Bøyum @stbo disq.us/9363om
Expand

BT Innsikt @BTinnsikt 15 Jan
Gravide som er misfornøyd med partneren har dobbelt så høy risiko for infeksjoner, skriver @RogerEHenriksen @HiB disq.us/916cep
Expand

BT Innsikt @BTinnsikt 13 Jan
En bøye i Store Lungegårdsvann trigger unges interesse for realfag, i et samarbeid mellom Amalie Skram vgs og @UiB bt.no/article/bt-352...
Show Summary

BT Innsikt @BTinnsikt 22 Dec